

Úvaha nad prováděním pracovnělékařských prohlídek v zahraničí

V dnešní době není výjimkou, že zaměstnanci českého zaměstnavatele konají práci v zahraničí. Pobývá-li zaměstnanec v zahraničí dlouhodobě, může dojít k situaci, kdy zaměstnanci během jeho zahraničního pobytu tzv. propadne pracovnělékařská prohlídka.

JUDr. Nataša
Randlová, Ph.D.

Advokátní kancelář Randl
Partners, s. r. o., člen aliance
Ius laboris

Jak v takové situaci postupovat? Umožňuje současná právní úprava provést pracovnělékařskou prohlídku v zahraničí, resp. zahraničním lékařem, nebo je nutné, aby se zaměstnanec dostavil k pracovnělékařské prohlídce zpět do České republiky, a to i v takových případech, kdy zaměstnanec pro českého zaměstnavatele pracuje dlouhodobě tisíce kilometrů daleko? Na tuto otázku se pokusíme odpovědět v dalších částech tohoto příspěvku.

Obecně k poskytování pracovnělékařských služeb

Problematiku poskytování pracovnělékařských služeb upravuje především zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (ZSZS). Podle § 54 ZSZS je poskytovatelem pracovnělékařských služeb poskytovatel v oboru všeobecné praktické lékařství, nebo poskytovatel v oboru pracovní lékařství. Tyto osoby mohou zaměstnavatelům poskytovat pracovnělékařské služby, ke kterým se řadí i posuzování zdravotní způsobilosti včetně provádění pracovnělékařských prohlídek. V některých případech může provádět pracovnělékařské prohlídky a vydávat lékařské posudky též registrující poskytovatel zaměstnance¹.

Poskytovatelem, který může pracovnělékařské služby zajišťovat, se přitom podle zákona o zdravotních službách rozumí osoba, která získala oprávnění k poskytování zdravotních

služeb **podle českých právních předpisů**². Lze předpokládat, že většina zahraničních lékařů tuto podmínku splňovat nebude, neboť zdravotní služby budou poskytovat podle právních předpisů jiného státu. Zahraniční lékaři tedy vedle formálního znění české právní úpravy nejsou poskytovateli, a proto nemohou českým zaměstnavatelům poskytovat pracovnělékařské služby.

Institut pověřeného poskytovatele

S účinností od 1. 11. 2017 byl do zákona o specifických zdravotních službách zaveden ustanovením § 57a institut pověřeného poskytovatele. Zavedením tohoto institutu zákonodárce reagoval na potřebu zaměstnavatelů a do jisté míry i na existující praxi outsourcingu pracovnělékařských služeb.

Obecně platí, že zaměstnavatel zajišťuje pracovnělékařské služby prostřednictvím poskytovatele pracovnělékařských služeb, se kterým pro zajištění konkrétní služby uzavře smlouvu [tzv. smluvní poskytovatel, viz § 54 odst. 2 písm. b) věta za středníkem ZSZS]. Pouze pro zaměstnance zařazené v tzv. čisté první kategorii může některé pracovnělékařské služby poskytovat též registrující poskytovatel zaměstnance.

Institut pověřeného poskytovatele však smluvnímu poskytovateli umožňuje delegovat část jeho úkolů na jiného – tzv. pověřeného poskytovatele. Takto lze na pověřeného poskytovatele

¹ Viz např. § 54 odst. 2 písm. b) ZSZS.

² § 2 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

delegovat např. provádění pracovnělékařských prohlídek. Sám zaměstnavatel nemusí s pověřeným poskytovatelem uzavírat smlouvu; postačí, že k pověření jiného poskytovatele udělí písemný souhlas svému smluvnímu poskytovateli.

Pověřením jiného poskytovatele bude smluvní poskytovatel zaměstnavateli schopen své služby poskytovat na různých místech najednou, aniž by sám byl oprávněn a hlavně schopen v tomto místě zdravotní služby poskytovat. To může být praktické např. pro zaměstnavatele, jejichž zaměstnanci pracují na různých místech v České republice a kteří nechtějí uzavírat smlouvy o poskytování PLS s více poskytovateli.

Aby však mohl být jiný poskytovatel takto pověřen, musí být rovněž poskytovatelem pracovnělékařských služeb podle českých právních předpisů, tj. musí disponovat oprávněním k výkonu zdravotních služeb ve vymezených oborech. Poskytovatele zahraničního, který má oprávnění k výkonu zdravotních služeb podle jiných právních předpisů, proto dle textu právní úpravy prováděním pracovnělékařských prohlídek pověřit nelze. O pověření zahraničních poskytovatelů ZSZS mlčí.

Úvaha nad možností a způsobem provádění prohlídek v zahraničí

Zákon o specifických zdravotních službách výslovně neupravuje možnost provádět pracovnělékařské prohlídky v zahraničí, resp. zahraničním lékařem či ve spolupráci s ním. S ohledem na stále častější případy dlouhodobých pobytů zaměstnanců mimo Českou republiku se však nabízí otázka, zda by nebylo vedle pověření poskytovatelů v České republice vhodné zakotvit i pověřování poskytovatelů zahraničních, případně zda je možné pracovnělékařské prohlídky provádět v zahraničí i podle současné právní úpravy.

Pokud by se zahraniční poskytovatel nemohl na pracovnělékařských službách podílet, znamenalo by to, že má-li zaměstnanci pracovnělékařská prohlídka propadnout v době, kdy je na dlouhodobé zahraniční pracovní cestě, měl by zaměstnanec svoji zahraniční pracovní cestu přerušit a vrátit se do České republiky k provedení pracovnělékařské prohlídky. To někdy může stát nemalé finanční prostředky, v některých případech dokonce nebude ani možné v rozumném časovém rámci pracovnělékařskou prohlídku provést – viz současné omezení letecké přepravy. Takovýto přístup považujeme za velice neekonomický, neflexibilní, ale zejména nepraktický.

V této souvislosti je namístě upozornit, že i před výslovným zavedením institutu pověřeného poskytovatele existovala praxe, kdy smluvní poskytovatelé PLS využívali k zajišťování svých služeb subdodávky jiných lékařů. Pracovnělékařské prohlídky, resp. jednotlivá vyšetření tak provedl lékař na

základě smlouvy s poskytovatelem PLS zaměstnavatele a následně tento lékař buďto vydal posudek svým jménem, případně předal výsledky vyšetření smluvnímu poskytovateli, který vydal posudek jménem smluvního poskytovatele. Do dnešního dne se liší názory na to, zda před zavedením institutu pověřeného poskytovatele byl takový postup v rozporu s platnou právní úpravou, či nikoliv.

Zmiňovanou praxi lze však v každém případě považovat za rozumnou. To ostatně potvrdil i zákonodárce, který následně subdodávky v pracovnělékařských službách výslovně povolil. Zmiňovanou praxí je totiž zachován hlavní smysl právní úpravy, tj. ochrana zdraví zaměstnanců při práci, resp. ověřování zdravotní způsobilosti zaměstnance.

Vzhledem ke smyslu právní úpravy máme za to, že by v rámci posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců mělo být umožněno využívat zdravotních služeb zahraničních poskytovatelů, bude-li dostatečně ověřena jejich odbornost. Účel pracovnělékařských služeb totiž zůstane zachován bez ohledu na to, zda vyšetření provede lékař český či zahraniční, pokud bude zachována kvalita provedených vyšetření a hodnocení. Postup by mohl být obdobný shora popsané praxi užívané před zavedením institutu pověřeného poskytovatele.

Z praktického hlediska bychom však považovali za rozumné, aby se služby poskytované zahraničními lékaři omezovaly na provádění těch úkonů, které z důvodu pobytu zaměstnance mimo ČR nelze zajistit smluvním poskytovatelem PLS (tj. zejména vyšetření zaměstnance). Zahraniční lékaři by se tedy na poskytování pracovnělékařských služeb podíleli subdodávkami konkrétních úkonů. Odpovědnost za poskytování pracovnělékařských služeb v souladu s právními předpisy by tak zůstala na smluvním poskytovateli, který má mít jednak užší kontakt se zaměstnavatelem, a především znalost českých právních předpisů.

Pokud by subdodávka spočívala v provedení vyšetření zaměstnance, zahraniční poskytovatel by vyšetření provedl dle pokynů smluvního poskytovatele PLS tak, aby provedená vyšetření odpovídala požadavkům české legislativy. Výsledky vyšetření by zahraniční lékař předal smluvnímu poskytovateli PLS. Smluvní poskytovatel by následně na základě závěrů prohlídky provedené zahraničním lékařem, informací zjištěných při dohledu, údajů obsažených v žádosti zaměstnavatele o provedení prohlídky PLS a údajů uvedených ve výpisu ze zdravotnické dokumentace registrujícím lékařem zaměstnance provedl posouzení jeho způsobilosti a vydal posudek o zdravotní způsobilosti.

Ačkoliv zákon takový postup výslovně nepředpokládá, považujeme jej i při současné právní úpravě za vhodnou alternativu, a to např. v situaci, kdy z nejrůznějších důvodů

nelze provést pracovnělékařskou prohlídku v České republice u smluvního poskytovatele. Navrženým způsobem dojde fakticky k ověření zdravotní způsobilosti zaměstnance, a tedy i k naplnění hlavního účelu zákona – tedy že práci vykonává pouze zaměstnanec zdravotně způsobilý. Doufejme, že i při případném přezkumu ze strany státních orgánů by zvítězila logika a naplnění účelu zákona před formalizmem.

Právní předpisy citované v článku

(předpisy jsou vždy citovány ve znění pozdějších předpisů, pokud není výslovně uvedeno jinak)

- ZSZS – zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách

PŘIPRAVUJEME
www.obchod.wolterskluwer.cz
Personalistka

Alena Chládková, Petr Bukovjan

Oblíbený praktický průvodce vedením personální agendy **podle zákoníku práce a dalších právních předpisů od 1. 1. 2021.**

Autoři se netradičním, ale zároveň přehledným způsobem zaměřují na nejdůležitější otázky praxe, týkající se pracovněprávních vztahů od vzniku pracovního poměru, přes jeho změny až ke skončení. Nezapomínají ani na pracovní dobu, dovolenou, oblast zaměstnanosti a ochranu osobních údajů. Každou kapitolou prolíná souvislost s kontrolní činností orgánů inspekce práce včetně možných postihů za porušení povinností vyplývajících z pracovněprávních předpisů. Publikace obsahuje řadu příkladů, aktuálních soudních rozhodnutí a upozornění na nejčastější pochybení.

Určena je nejen personalistům, ale každému, kdo se zabývá tematikou spojenou s pracovním právem.

Sledujte na obchod.wolterskluwer.cz.

KNIŽNÍ TIP**Insolvence prakticky. Oddlužení**

Jan Kozák, Radomír Čujan, Klára Hašová, Adam Sigmund, Petr Veselý, Lukáš Zrůst

Autorský kolektiv si vzal za cíl dát účastníkům insolvenčního řízení nástroj umožňující projít oddlužením – nejčastěji užívaným způsobem řešení úpadku, a to všem účastníkům – dlužníkům, sepisovatelům insolvenčních návrhů, věřitelům i insolvenčním správcům.

Autory knihy jsou právníci, kteří stojí nebo stáli na pozicích sepisovatelů insolvenčních návrhů, insolvenčních správců, soudců, věřitelů nebo jejich právních zástupců. Snažili se být maximálně přesní a připravili čtivý materiál plný praktických rad – a zároveň se drželi v rozumném počtu stránek pro praktickou příručku.

Praktický průvodce je odrazovým můstkem a průvodcem na složité cestě insolvenčního řízení. Kromě srozumitelného výkladu v něm naleznete i pečlivě vybranou judikaturu přímo k tématu, nespočet příkladů z praxe, ale rovněž i definice různých pojmů a institutů. Za zmínku stojí také podrobně komentované rozhodnutí o úpadku a povolení oddlužení v části třetí.

Knihy odpovídá právnímu stavu ke dni 1. 1. 2020.

Cena: 770 Kč, 424 s., E-kniha Smarteca.

Objednat můžete na obchod.wolterskluwer.cz.